

**L'ESCUMA
DE LES
LLETRES**

**LLUÍS A.
BAULENAS**

L'autogarrotada nacional: Miller i Wolfe

**MILLER, DESCREGUT
SENTIMENTAL**

Els fans de Henry Miller estem d'enhonorabona. L'editorial Navona acaba de publicar un recull de textos vagament periodístics d'aquest escriptor titulat *Una pesadilla con aire acondicionado* (trad. castellana de José Luis Piquero). Resulta que el text, del 1945, encara era inèdit a Espanya. Miller, que va tornar a casa el 1939 fugint de la guerra a Europa, va decidir fer un viatge pels Estats Units en un cotxe vell a veure si es podia retrobar amb el seu país. No se'n va sortir. El nivell crític d'aquest autor, més individualista que no pas àcrata, és extraordinari. Renega de la cultura del consum que està matant els seus conciutadans (el 1939!) i diposita tota la seva fe en els indis, que tard o d'hora recuperaran la terra, ja que la descomposició material i moral dels blancs és imparabile.

Les descripcions de Miller són fantàstiques, en el seu estil sentimental, desenfadat, mordaç i maleducat. Travessa el país de l'Atlàntic al Pacífic. Aquest darrer oceà, per cert, no li interessa ni l'impressiona gens, però a la llarga va ser on s'instal·laria fins a la mort. Llegint els textos de Miller durant el periple, descobrim, estilísticament, els trets més importants que farien conegut el periodista Tom Wolfe, reciclat en novel·lista famós. Inventor del Nou Periodisme, un gènere que acostava la redacció de notícies i descripcions a la novel·la, incloent-hi diàlegs i fins i tot permetent-se un punt de recreació de la realitat. El Nou Periodisme va triomfar als Estats Units i a Europa. I, de fet, és la base de l'estil novel·lístic de Tom Wolfe.

L'any 1939, quan Henry Miller va començar a escriure 'Una pesadilla con aire acondicionado', ja criticava la societat de consum nord-americana. Tom Wolfe entrega ara, a 'Bloody Miami', un altre retrat contundent del seu país

**WOLFE, DESCREGUT
IMPLACABLE**

D'aquest autor n'acabem de rebre la darrera novel·la, *Bloody Miami* (Columna, traducció de Marina Espasa) i, en la línia de Miller i tants d'altres, demostra que una de les grans deses dels Estats Units és que poden fer les misèries més grans però alhora són capaços de les autocrítiques més ferotges.

Tom Wolfe no suporta els seus compatriotes *wasp* (blancs, anglosaxons i protestants). És la classe dirigent nord-americana i li encanta ridiculitzar-la i remarcar-ne les carències (sempre en relació inversament proporcional al poder social i econòmic del qual gaudeixen). A diferència de Miller, Wolfe ni té pietat, ni perdona. En aquest cas, situa la seva dissecció en un dels enclavaments més contradictoris dels Estats Units d'avui en dia, Florida, amb el poder creixent d'un grup que ja no és *anglo*: els cubans anticastristes. Hi clava el bisturí i el pus surt a raig.

En realitat, les novel·les de Wolfe són grans reportatges novel·lats. A *Bloody Miami* ha fet exactament igual que a les anteriors. Tant és Nova York, Atlanta o ara Florida. És com si volgués demostrar una tesi aplicant el mètode (la garrotada implacable) a diverses localitzacions diferents. No té, però, la ingenuïtat de l'individualisme de Miller, que sempre, indirectament, et ve a dir que si no li vols fer cas, no n'hi facis, que ell no deixa de ser un *raret*. Wolfe, no. Clava i burxa amb una actitud vagament sadomasoquista (tot burxant, es burxa a ell mateix). Miller i Wolfe, un mateix objectiu, dues actituds. ♦♦

ALA DÈCADA DELS 40, MILLER VA RECÓRRER ELS ESTATS UNITS I EN VA TREURE UN CONJUNT D'ARTICLES QUE INFLUIRIEN EL NOU PERIODISME DE TOM WOLFE. GETTY

EL NOM, EL MÓN

Carme

Carme, Maria del Carme, Carmina, Carmen, Menchu, Mamen, Carmela, Carmiña, Karmiñe són algunes de les variants d'un dels noms més connotats i més presents a la nostra societat. Tot i que la seva popularitat potser ha anat una mica de baixa, sempre es troben variants que aconseguen revitalitzar-lo. Hi ha dues teories ben diferenciades respecte al seu origen. Una aposta per l'arrel llatina de *carmen-carminis*, que vol dir poema o cançó, i l'altra per l'arrel àrab, *karm*, que vol dir literalment vinya i, per ex-

tensió, hort o jardí. També cal tenir present que aquesta mateixa paraula està present en l'hebreu, com demostra el mont Carmel, a la costa mediterrània d'Israel.

La Mare de Déu del Carme és la patrona dels pescadors i, per aquesta raó, la patrona de moltes localitats costaneres. Encara ara es conserva en molts indrets del litoral la tradicional processó marinera del 16 de juliol, durant la qual les barques dels pescadors de la vila segueixen una barca principal amb la imatge de la Mare de Déu, anomenada també Stella Maris.

Així que al nom de Carme hi trobem reminiscències ben agradables: cançó, poema, vinya, jardí, mar. Però el pes que sosté el nom que ens ocupa té molt a veure amb les obres de dos creadors. L'any 1845, l'escriptor francès Prosper Mérimée va escriure una novel·la breu que duia per títol *Carmen*, i trenta anys després, Georges Bizet en va fer l'adaptació operística que va significar la popularització universal d'aquest mite literari. Carmen és, des d'aleshores, l'arquetip femení del món flamenc, associat a l'Andalusia més

tòpica dels toreros, els gitanos, els bandolers i aquestes dones d'un atractiu físic racial i un temperament apassionat.

És una càrrega molt poderosa per a un nom que, per cert, en alguns llocs del món, com ara a Itàlia, es fa servir molt més com a nom masculí.

A Catalunya el nom de Carme té ara una oportunitat perquè s'emmarca en la tendència de recuperar els noms més tradicionals, els noms de les àvies, que com que apareixen de manera escadussera, han esdevinguts originals. ♦♦

SILVIA SOLER

**CARME
REMET A
PARAULES
TAN
AGRADA-
BLES COM
CANÇÓ,
POEMA,
VINYA,
JARDÍ, MAR**